

Ю.М. Главчева, заст. директора наук.-техн. бібліотеки (НТУ «ХПІ», Харків)

А.В. Ларіна, заст. директора наук. бібліотеки (ХДУХТ, Харків)

ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ БІБЛОТЕК ЗВО

Сучасний університет є інституцією, яка виконує важливу для суспільства місію. Навчання спеціалістів, розвиток наукових шкіл, підтримка науковців, виховання морально досконалої та високоосвіченої особистості. Бібліотека університету є підрозділом, який приймає участь у виконанні вищевказаних завдань.

Бібліотека еволюціонує відповідно до актуальних завдань університетів. Змінюються зміст, методика та форми роботи. Лишаються традиційні напрями, з'являються нові актуальні.

Вдосконалюється традиційне інформаційне забезпечення освітнього та наукового процесів: створення власних документних фондів та електронних ресурсів; забезпечення доступу до зовнішніх ресурсів авторитетних інформаційних компаній; формування у користувачів компетенцій та навичок «Куратора змісту» (фахівця по роботі з інформацією).

Науковий процес є важливим напрямом діяльності університету. Крім інформаційного забезпечення та досліджень, він включає відбір видання або електронного ресурсу для публікації, підготовку публікації та роботу над академічною репутацією.

Бібліотеки активно долучилися до забезпечення видимості публікацій вітчизняних учених та доступності відомостей про них у світовій системі наукових комунікацій. Якісне представлення наукового доробку учених університету у глобальному інформаційному просторі вирішується шляхом упровадження та підтримки інституціональних репозитаріїв. Успішне вирішення цих завдань можливе завдяки тому, що співробітники бібліотек володіють знаннями про принципи формування власних ресурсів та умови їх взаємодії з зовнішніми ресурсами та пошуковими системами.

Підтримка академічної репутації вчених є одним з пріоритетних напрямів роботи тому, що від рівня академічної репутації кожного вченого залежить оцінка академічної установи в цілому. У бібліотеках проводиться методична робота щодо коректного формування авторських профілів (ResearcherID, Scopus, Google Scholar, Open Researcher and Contributor ID). Спеціалісти бібліотек володіють навичками роботи з наукометричними базами, активно використовують методи наукометрії. Вони постійно діляться знаннями

між собою, проводять науково-практичні семінари для науковців, популяризують заходи від провідних фахівців України з наукометрії серед користувачів. Наприклад, популярністю серед колег користуються регулярні вебінари від компанії Clarivate Analytics, на яких можна не лише отримати інформацію, а й задати питання безпосередньо фахівцю компанії.

Крім публікаційної підтримки авторів (підбір авторитетних видань для публікацій), бібліотеки співпрацюють з редакціями наукових видань університетів у напрямку забезпечення передумов для входження періодичних видань, збірників наукових праць до профільних та наукометричних БД.

Останні роки бібліотеки долучилися до популяризації принципів Академічної доброчесності. Імплементация принципів Академічної доброчесності (АД) сприятиме підвищенню якості освітнього та наукового процесів. В Україні триває процес введення в дію Національного репозитарію академічних текстів (НРАТ). Одним з його завдань є формування ресурсу, за яким інформаційні системи перевірки текстів на плагіат будуть шукати подібності у текстах. Документи з Інституційних репозитаріїв стануть складовою частиною НРАТ. Важливим у цьому напрямку також є навчання основам академічного письма, оволодіння інструментами для коректного формування переліку літератури (EndNote, Mendeley, Zotero) та ін.

Це далеко не повний перелік напрямів діяльності бібліотек. Не припиняється науково-дослідницька робота: науково-бібліографічне опрацювання та розкриття фондів, бібліографічне формування історичних колекцій, дослідження історичних подій та науково-методична робота задля удосконалення бібліотечних технологій, тощо.

Культурно-освітня робота є дуже різноманітною та проводиться для широкої аудиторії користувачів: соціально-культурні акції, творчі вечори, виставки, дні народження читачів в бібліотеці та ін.

За різноманітністю напрямків діяльності, можна визначити, що в сучасній бібліотеці основна увага приділяється визначенню та забезпеченню виконання широкого спектру інформаційних потреб користувачів. Користувач бібліотеки – читач, який може бути студентом, викладачем, науковцем, співробітником ЗВО або ні. Визначення потреб користувачів сприяє появі нових актуальних послуг і сервісів у бібліотеках, які потрібні на даному етапі. Зміни на основі потреб університету та цільової аудиторії користувачів сприяють позитивним упровадженням в бібліотеці. Бібліотекарі є самовідданими своїй справі, вони не байдужі до потреб своїх користувачів, тому бібліотека завжди була, є і буде відкритою для усіх.